

Maatschappij en welzijn

TWEEDE GRAAD

DUBBELE FINALITEIT

Domeinverantwoordelijke: elisabethserreyn@ovsg.be

Coördinator secundair onderwijs: Ellenvandenblock@ovsg.be

OVSG vzw • Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten • Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

Maatschappij en welzijn

1. Plaats in de matrix

2. Logische vervolgopleidingen

3. Curriculum

3.1. Overzicht curriculumcomponenten

3.2. Eindtermen basisvorming

3.3. Cesaurodoelen

- Overzicht wetenschapsdomeinen
- Biologie: toegepaste fysiologie en anatomie van de mens
- Toegepaste gedragswetenschappen: toegepaste psychologie
- Toegepaste gedragswetenschappen: pedagogiek

3.4. Set van ingedaalde doelen uit de beroepskwalificatie

- Kinderbegeleider baby's en peuters (KBP) - BK-0269-3
- Kinderbegeleider schoolgaande kinderen (BS) - BK-0270-3
- Verzorgende (VZ) - BK-0489-1
- Zorgkundige (ZK) - BK-0243-2

4. Bronnen en verwijzingen

1. Plaats in de matrix

De matrix is het nieuwe model waarin het volledige studieaanbod van het secundair onderwijs wordt geordend. Deze matrix omvat 8 studiedomeinen en 3 finaliteiten. De finaliteiten geven aan waarop de leerling wordt voorbereid: doorstromen naar het hoger onderwijs (doorstroomfinaliteit), naar de arbeidsmarkt (arbeidsmarktfinaliteit) of naar beide (dubbele finaliteit).

Via deze interactieve link: <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/opleidingen> kan je de opleidingen bekijken per studiedomein, per finaliteit en per graad. Je kan onder andere ook onderzoeken met welke nieuwe opleiding een 'oude' studierichting concordeert.

Domein: Maatschappij en Welzijn			
Doorstroomfinaliteit		Dubbele finaliteit	Arbeidsmarktfinaliteit
Domeinoverschrijdend ASO	Domeingebonden TSO/KSO	TSO/KSO	(D) BSO
2de graad		2de graad	2de graad
		Maatschappij en welzijn	
		Welness en lifestyle	
		*niche: Creatie en mode	
3de graad		3de graad	3de graad

2. Logische vervolgopleidingen

Het secundair onderwijs bereidt jongeren ook voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en/of het doorstromen naar het hoger onderwijs en vervolgopleidingen.

Bij het ontwikkelen van de specifieke eindtermen is er rekening gehouden met logische vervolgopleidingen in het hoger onderwijs. Deze afstemming wil ertoe bijdragen om het studiesucces van leerlingen te verhogen.

De website www.onderwijskiezer.be helpt de zoektocht naar een toekomstige studierichting te vergemakkelijken.

3 ^E GRAAD	HOGER ONDERWIJS	
	PROFESSIELE BACHELOR	ACADEMISCHE BACHELOR
Gezondheidszorg	Gezondheidszorg (muv biomedisch laboratoriumtechnologie) Gecombineerde studiegebieden (pedagogie van het jonge kind) Onderwijs	
Opvoeding en begeleiding	Gecombineerde studiegebieden (pedagogie van het jonge kind) Onderwijs	

3. Curriculum

3.1. Overzicht curriculumcomponenten

<p>Eindtermen basisvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eindtermen basisvorming dubbele finaliteit
<p>Cesuurdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gedragswetenschappen – toegepaste psychologie - Gedragswetenschappen – pedagogiek - Biologie – toegepaste fysiologie en anatomie van de mens
<p>Beroepskwalificaties: set van ingedaalde doelen uit de beroepskwalificaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kinderbegeleider baby's en peuters (KBP) - BK-0269-3 - Begeleider schoolgaande kinderen (BS) - BK-0270-3 - Verzorgende (VZ) - BK-0489-1 - Zorgkundige (ZK) - BK-0243-2

3.2. Eindtermen basisvorming

Naast het specifiek gedeelte en complementair gedeelte bevat elke opleiding van het secundair onderwijs een deel basisvorming. Voor alle finaliteiten zijn de eindtermen van de basisvorming in 16 sleutelcompetenties ondergebracht. Voor elke finaliteit is er een set van eindtermen.

De eindtermen voor de basisvorming van de doorstroomfinaliteit, de eindtermen voor de basisvorming van de dubbele finaliteit en de eindtermen voor de basisvorming van de arbeidsmarktfinaliteit vind je op:

www.onderwijsdoelen.be.

3.3. Cesuurdoelen

Voor de 2de graad van het secundair onderwijs gelden cesuurdoelen. Deze doelen zijn afgeleid van de specifieke eindtermen (SPET) voor de 3de graad. Een selectie van specifieke eindtermen werd geselecteerd om cesuurdoelen van af te leiden. Deze cesuurdoelen moeten de leerlingen **op het einde van de 2de graad behalen**.

▪ Overzicht wetenschapsdomeinen

Het specifieke gedeelte van de opleidingen van het secundair onderwijs zijn opgebouwd uit doelstellingen die uit **verschillende wetenschapsdomeinen** komen. Alle mogelijke wetenschapsdomeinen van het secundair onderwijs staan in de tabel hieronder in de eerste kolom.

Elk wetenschapsdomein omvat verschillende **onderdelen**. Deze onderdelen worden soms bouwblockjes genoemd. Ze vormen als het ware de onderdelen van de opleiding. Zo bestaat het wetenschapsdomein 'wiskunde' bijvoorbeeld uit de onderdelen 'uitgebreide wiskunde ifv economie', 'gevorderde wiskunde', 'uitgebreide statistiek', 'uitgebreide wiskunde ifv wetenschappen' en 'toegepaste wiskunde'. Het onderdeel 'toegepaste wiskunde' is vervolgens verschillend gedefinieerd naargelang de toepassing in die opleiding.

Per opleiding is vervolgens **een selectie gemaakt van onderdelen** die voor de opleiding in kwestie van toepassing is. Dat wil ook zeggen dat overheen verschillende opleidingen het mogelijk is dat dezelfde onderdelen worden gebruikt. Zo zie je het onderdeel 'Samenleving en politiek: Communicatiewetenschappen' van het wetenschapsdomein Sociale wetenschappen zowel in de opleiding Informatie- en communicatiewetenschappen (domein STEM) als in Taal- en communicatiewetenschappen (domein Taal & cultuur) terugkomen.

In de tabel hieronder staan de onderdelen van de wetenschapsdomeinen voor de verschillende richtingen van de 3de graad. De onderdelen die in het **zwart** staan geschreven, zijn de **onderdelen die in de 2de graad al (deels) aan bod komen**. De onderdelen die in het **grijs** staan geschreven, zijn de onderdelen die pas in **de 3de graad** aan bod komen. Deze manier van voorstellen geeft inzicht in het geheel van onderdelen -en de bijhorende doelstellingen- van de volledige opleiding.

	Gezondheidszorg	Opvoeding en begeleiding
Algemene doorstroomcompetenties	Generieke doorstroomcompetenties	Generieke doorstroomcompetenties
Filosofie	Toegepaste filosofie	Toegepaste filosofie
Biologie	Toegepaste fysiologie en anatomie van de mens	Toegepaste fysiologie en anatomie van de mens
Gedragwetenschappen	Toegepaste psychologie	Toegepaste psychologie Pedagogiek
Sociale wetenschappen	Recht en deontologie	Recht en deontologie

▪ **Biologie: toegepaste fysiologie en anatomie van de mens**

Uitgangspunt van dit onderdeel:

In dit onderdeel komt de onderlinge relatie tussen fysiologische processen en anatomische structuren bij de mens vanuit een context-conceptuele benadering aan bod. Kennis en inzicht met betrekking tot de menselijke fysiologie en anatomie dragen bij tot inzicht in het functioneren van de mens als organisme.

Cesuurdoelen:

*8.3.1	Doelzin
	De leerlingen leggen fysiologische processen uit aan de hand van de structuur en de werking van de betrokken organen bij de mens.
	Met inbegrip van kennis
	*Feitenkennis
	- Vakterminologie inherent aan de afbakening van het cesuurdoel
	*Conceptuele kennis
	- Waarnemingsfysiologie <ul style="list-style-type: none"> > Betrokken zintuigen: oog, oor, huid, tong, neus > Waarnemingsfysiologie aan de hand van een zintuig <ul style="list-style-type: none"> # Structuur en werking van receptoren # Impulsgeleiding, impulsoverdracht
	- Bewegingsfysiologie <ul style="list-style-type: none"> > Betrokken skeletspieren en beenderen van armen en benen: biceps, triceps, spaakbeen, ellepijp, opperarmbeen, schouderblad, elleboog quadriceps, dijbeenspier, kuitspier, dijbeenspier > Antagonistische werking van spieren > Gewilde beweging en reflex
	Met inbegrip van context
	* Het cesuurdoel wordt met studierichtingspecifieke context gerealiseerd.
	* De structuur en de werking van organen worden tot op weefselniveau behandeld.
	Met inbegrip van dimensies eindterm
	*Cognitieve dimensie Begrijpen

▪ **Toegepaste gedragswetenschappen: toegepaste psychologie**

Uitgangspunt van dit onderdeel:

De leerlingen worden geïntroduceerd in verschillende deelaspecten (denkkaders) van de psychologie zoals ontwikkelingspsychologie, gezondheidspsychologie en gespreksvoering. Verbreden gebeurt via een focus op twee inhoudelijke domeinen, die gestoeld zijn op de denkkaders 'Gezondheid en welzijn' en 'Ontwikkeling'.

Leerlingen maken kennis met de complexe samenhang tussen psychisch en fysiek welzijn en ze verkennen welke factoren meespelen bij het stellen van gedrag dat gezondheid bevordert of belemmert. Hierbij verwerven ze ook kennis over de determinanten van gezondheidsgedrag. Met aandacht voor *nature* en *nurture* leren ze de basis van de ontwikkeling van onder andere sociale vaardigheden, moraliteit, cognitieve vaardigheden en emotionele vaardigheden doorheen de levensloop.

Verderbouwend op de sociaal-relatieve competenties en mentaal welbevinden uit de basisvorming, verdiepen leerlingen hun gesprekscompetenties. Leerlingen maken kennis met kaders voor gespreksvoering, zoals (non-)directieve gespreksvoering en motiverende gespreksvoering.

Het overkoepelende doel van de specifieke eindtermen toegepaste gedragswetenschappen is om vanuit verschillende psychologische en pedagogische perspectieven de complexiteit van menselijk gedrag en welbevinden te leren kennen.

Cesuurdoelen:

*14.2.1	Doelzin
	De leerlingen illustreren determinanten van gezondheidsgedrag.
	Met inbegrip van kennis
	*Conceptuele kennis
	- Determinanten van gezondheidsgedrag - Effecten van omgevingsfactoren op gezondheidsgedrag
	Met inbegrip van dimensies eindterm
	*Cognitieve dimensie Begrijpen

*14.2.2	Doelzin
	De leerlingen analyseren de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen de verschillende levensloopfasen.
	Met inbegrip van kennis
	*Feitenkennis
	- Vakterminologie inherent aan de afbakening van het cesuurdoel waaronder de domeinen van de ontwikkelingspsychologie: fysiek, cognitief, socio-emotioneel
	*Conceptuele kennis
	- De levensloopfasen: prenataal, baby en peuter, vroege kindertijd, midden kindertijd, adolescentie, vroege volwassenheid, midden volwassenheid, late volwassenheid - Fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling - Cognitieve ontwikkeling: sensomotorisch tot formeel-operationeel denken, morele ontwikkeling - Socio-emotionele ontwikkeling: gehechtheidsontwikkeling, identiteitsvorming - De impact van nature en nurture op ontwikkeling
	*Procedurele kennis
	- Analyseren van de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen de verschillende levensloopfasen
	Met inbegrip van dimensies eindterm
*Cognitieve dimensie Analyseren	

▪ Toegepaste gedragswetenschappen: pedagogiek

Uitgangspunt van dit onderdeel:

De leerlingen worden geïntroduceerd in verschillende deelaspecten (denkkaders) van de pedagogie, zoals de orthopedagogie. De leerlingen verkennen het pedagogisch handelen bij kinderen en volwassenen (individueel en/of in groep). Dit gebeurt zowel in gewone als bijzondere contexten, waarbij de focus ligt op de ondersteuningsprocessen in leren en ontwikkelen.

Het overkoepelende doel van de specifieke eindtermen toegepaste gedragswetenschappen is om vanuit verschillende psychologische en pedagogische perspectieven de complexiteit van menselijk gedrag en welbevinden te leren kennen.

Cesuurdoelen:

*14.3.1	Doelzin
	De leerlingen lichten concrete opvoedingssituaties toe.

Met inbegrip van kennis	
*Feitenkennis	
- Vakterminologie inherent aan de afbakening van het cesuurdoel waaronder primair, secundair en tertiair opvoedingsmilieu	
*Conceptuele kennis	
- Actoren betrokken bij opvoeding	
- Primair, secundair en tertiair opvoedingsmilieu	
- Beïnvloedende, risico- en protectieve factoren	
Met inbegrip van context	
* Het cesuurdoel wordt gerealiseerd aan de hand van thema's zoals zakgeld, bedtijd, media, middelengebruik, voeding, seksualiteit.	
Met inbegrip van dimensies eindterm	
*Cognitieve dimensie	Begrijpen

3.4. Set van ingedaalde doelen uit de beroepskwalificatie

Wat je moet kennen en kunnen om een beroep uit te oefenen is vastgelegd in een beroepskwalificatie (BK). Alle beroepskwalificaties kan je vinden op de webpagina van de Vlaamse Kwalificatiestructuur van Onderwijs Vlaanderen.

Dit is de link:

https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:BEROEPSKWALIFICATIE_ZOEKEN:::RP::

Voor de 2de graad zijn een aantal doelstellingen geselecteerd van één of meerdere beroepskwalificaties. De selectie komt uit een brede waaier aan beroepskwalificaties omdat leerlingen in deze graad nog van verschillende aspecten kunnen proeven. Het is pas in de 3de graad dat de specialisatie wordt doorgedreven en alle beschreven competenties van die specifieke beroepskwalificatie moeten worden behaald. Hieronder staan de doelstellingen die leerlingen op het einde van de 2de graad moeten behalen voor de opleiding van dit dossier.

- **Kinderbegeleider baby's en peuters (KBP) - BK-0269-3**

Omschrijving van deze beroepskwalificatie:

De kinderbegeleider baby's en peuters voedt de baby's en peuters op, verzorgt hen en doet dit in samenwerking met ouders, collega's en externen rekening houdend met de diversiteit in de samenleving teneinde baby's en peuters in hun algemene ontwikkeling te stimuleren en de ouders als eerste opvoeders te ondersteunen.

- **Kinderbegeleider schoolgaande kinderen (BS) - BK-0270-3**

Omschrijving van deze beroepskwalificatie:

De kinderbegeleider schoolgaande kinderen begeleidt de kinderen van de basisschool buiten de schooltijd en draagt bij aan hun algemene ontwikkeling, dit in samenwerking met ouders, collega's en externen rekening houdend met de diversiteit in de samenleving teneinde het kind zich goed te laten voelen en de ouders als eerste opvoeders te ondersteunen.

- **Verzorgende (VZ) - BK-0489-1**

Omschrijving van deze beroepskwalificatie:

De verzorgende ondersteunt de zorgvrager en zijn omgeving bij de activiteiten van het dagelijks leven op vlak van persoonsverzorging, comfortzorg, huishoudelijke ondersteuning, psychosociale en (ped)agogische zorg en bij activiteiten zowel binnen als buitenshuis teneinde de zorgvrager op een preventieve, herstellende en verzorgende wijze tegemoet te komen als burger in de samenleving, vertrekkende van zijn/haar noden, behoeften en eigen mogelijkheden.

- **Zorgkundige (ZK) - BK-0243-2**

Omschrijving van deze beroepskwalificatie:

De zorgkundige volgt onder toezicht van een verpleegkundige de gezondheidstoestand van de cliënt op, begeleidt deze bij de activiteiten van het dagelijks leven, voert toegewezen verpleegkundige handelingen uit en staat in voor lichaamsverzorging, comfortzorg, preventie, gezondheidsopvoeding en logistieke ondersteuning teneinde de cliënt op efficiënte en kwaliteitsvolle wijze te ondersteunen en te verzorgen, waarbij rekening gehouden wordt met zijn/haar welzijn.

De ingedaalde doelen:

Deel 1 Onderbouwende specifieke competenties

- 1.1 Werken in een teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures)
- 1.2 Kwaliteitsbewust handelen
- 1.3 Economisch en duurzaam handelen
- 1.4 Veilig, ergonomisch en hygiënisch handelen

Deel 2 Specifieke beroepsgerichte competenties**Competenties eigen aan het vakgebied**

- 2.1 De leerlingen hanteren een systematische aanpak
Met aandacht voor:
het hanteren van een aangereikt stappenplan.
- 2.2 De leerlingen passen principes ter preventie van ziekte en gezondheidsbevordering toe.
- 2.3 De leerlingen observeren het gedrag van kinderen en volwassenen
Met aandacht voor:
observatiemethoden.
- 2.4 De leerlingen rapporteren beknopt en functioneel aan anderen:
Met aandacht voor:
rapporteringsmethoden.
- 2.5 De leerlingen gaan op een positieve en opbouwende manier om met kinderen en volwassenen
Met aandacht voor:
diversiteit.
- 2.6 De leerlingen voeren EHBO uit bij noodsituaties.

Competenties eigen aan de studierichting

- 2.7 De leerlingen informeren zich over de behoeften van kinderen en volwassenen:
Met inbegrip van kennis van:
de levensloopfasen;
de ontwikkelingspsychologische domeinen.
- 2.8 De leerlingen hanteren sociale, communicatieve en (ped)agogische vaardigheden in functie van het ondersteunen, verzorgen en begeleiden van kinderen en volwassenen
Met inbegrip van kennis van:
sociale, communicatieve en (ped)agogische vaardigheden;
de levensloopfasen;
de ontwikkelingspsychologische domeinen.
- 2.9 De leerlingen voeren huishoudelijke activiteiten en logistieke taken uit
Met inbegrip van kennis van:
maaltijdbereiding: gezonde maaltijden binnen een gezinscontext;
maaltijdbedeling;
zorg voor woon- en leefklimaat m.i.v. het inrichten van een stimulerende leef- (en speel)omgeving;
zorg voor kledij en linnen;
boodschappen.

- 2.10 De leerlingen hanteren vaardigheden om het gezonde kind en de gezonde volwassene te ondersteunen bij activiteiten (eten, verzorgen, rusten/slappen, ...), hygiëne, zindelijkheid, symptomen van ziek zijn en andere signalen

Met aandacht voor:

- aspecten van anatomie en fysiologie;
- de levensloopfasen;
- de ontwikkelingspsychologische domeinen.

- 2.11 De leerlingen ontwikkelen vaardigheden om op maat van kinderen en gezonde volwassenen activiteiten (spelen, leren,...) en een gevarieerde vrije tijd aan te bieden

Met aandacht voor:

- het stimuleren van de ontwikkeling (kind);
- expressie en creativiteit;
- een stimulerende leef – (en speel)omgeving;
- tijdsbesteding, (vrij) spel en beweging, animatie en spelvormen...;
- de levensloopfasen;
- de ontwikkelingspsychologische domeinen.

4. Bronnen en verwijzingen

- www.kwalificatiesencurriculum.be/opleidingen : website waarop je matrix kan raadplegen
- www.onderwijsdoelen.be : website met laatste versies van de eindtermen
- www.vlaamsekwalificatiestructuur.be/kwalificatiedatabank : website van de Vlaamse kwalificatiestructuur
- www.ovsg.be/leerplannen/secundair-onderwijs : OVSG-website met servicedocumenten, screencasts, opleidingen ...